

GRAFICKÉ DOKUMENTY

Medzi grafické dokumenty patria: exlibrisy, knižné hračky, zábavné hry, grafické kalendáre, nástenné kalendáre, stolové kalendáre, beztextové leporelá, grafické listy, maľovanky, plagáty folklórnych súborov, plagáty koncertov, športové plagáty, filmové plagáty, plagáty podujatí (divadelné), politické plagáty, osvetové plagáty, plagáty zdravotníckej osvetu, plagáty dopravnej výchovy, reklamné plagáty, plagáty výstav, plagáty zjazdov a konferencií, umelecké pohľadnice, geografické pohľadnice, portréty, reprodukcie výtvarných diel, vetudy, vystrihovačky, pracovné zošity

Hlavným zdrojom popisu pre grafické dokumenty je popisná jednotka ako taká, vrátane akýchkoľvek nálepiek atď., ktoré sú trvalo pripevnené k popisnej jednotke alebo k obalu (puzdru), ktorý je jej neoddeliteľnou súčasťou. Ak sa popisná jednotka skladá z dvoch alebo viacerých samostatných fyzických častí (napr. súbor pohľadníc), považujeme obal, ktorý je zjednocujúcim prvkom, za hlavný zdroj popisu, ak je na ňom uvedený spoločný názov a v popisných jednotkách alebo na ich nálepkách nie je uvedený. V takomto prípade vytvoríme poznámku s označením zdroja popisu. Ak nie je možné získať informáciu z hlavného zdroja, preberte ju z nasledujúcich zdrojov (v tomto poradí):

obal (puzdro) (napr. krabica, okienko)
sprievodný textový materiál (napr. manuály, letáky)
ďalšie zdroje

Pri popise zbierky grafických dokumentov ako celku považujeme celú zbierku za hlavný zdroj popisu.

Predpísané zdroje popisu pre každú oblasť údajov popisu grafických dokumentov sú nasledovné:

OBLASŤ	PREDPÍSANÉ ZDROJE POPISU
Názov a údaje o zodpovednosti	Hlavného zdroja popisu
Vydanie	Hlavného zdroja popisu, obal (puzdro,
sprievodný	materiál)
Vydateľské údaje	Hlavného zdroja popisu, obal (puzdro,
sprievodný	materiál)
Fyzický popis	Akýkoľvek zdroj
Edícia	Hlavného zdroja popisu, obal (puzdro,
sprievodný	materiál)
Poznámky	Akýkoľvek zdroj
Štandardné číslo a údaje o dostupnosti	Akýkoľvek zdroj

Údaje prevzaté z iného než predpísaného zdroja popisu zapíšeme v hranatých zátvorkách.

Všeobecné označenie typu dokumentu „**grafika**“ sa uvádza v údají o názve **v podpoli h**. Nasleduje za hlavným názvom t.j. **podpole a** (hlavný názov), prípadne za **podpolom p** (názov časti) a **podpolom n** (číslo časti), ak sa vyskytujú.

t.j. 245 XX \$a ...**\$hgrafika**
 245 XX \$a ...\$p ...\$n .. **\$hgrafika** ...

a stojí pred ďalšími údajmi o názve t.j. **podpole b** (podnázov a doplnky k názvu), ďalšie názvy (ak popisná jednotka nemá spoločný názov) a/alebo údajmi o zodpovednosti **podpole c** (údaje o zodpovednosti)

t.j. 245 XX \$a ...**\$hgrafika**\$b ...
 245 XX \$a ...**\$hgrafika**\$c ...
 245 XX \$a ...\$p ...**\$hgrafika**\$c ...
 245 XX \$a ...**\$hgrafika**\$b ...\$c ...
 245 XX \$a ...\$p ...\$n ...**\$hgrafika**\$c ...

Pravidlá AACR2 v kapitole 1.1C uvádzajú nasledovné všeobecné označenia typov dokumentov: braillovo písmo, videozáznam, grafika, hudobnina, zvukový dokument, film, kartografický dokument, mikrodokument, multimédium, elektronický zdroj.

V našej praxi sa najčastejšie stretávame s grafickými dokumentmi typu leporelo, pohľadnica, plagát, maľovanka, kalendár, pracovný zošit, vystrihovačky a knižné hračky.

Špecifickou oblasťou popisu grafických dokumentov je **oblasť fyzického popisu**. V MARCu 21 sa jedná o **pole 300**. Počet fyzických jednotiek grafického dokumentu uvádzame arabskými číslicami a pokiaľ je to vhodné, použijeme jeden z nasledujúcich výrazov:

fotografia
 grafický list
 plagát
 kalendár
 skladačka
 umelecká reprodukcia ... vid'. AACR2 8.5 B1

napr.: 1 kalendár, 2 plagáty, 10 fotografií ...

ak nie je možné použiť žiaden z uvedených výrazov, uvedieme stručné špecifické označenie popisnej jednotky napr. 3 kusy dosiek ...

Dôležité je tiež **označenie farby** dokumentu napr. fareb., čiernobiely okrem umeleckých originálov, röntgenových snímok a technických výkresov.

napr.: 7 plagátov : modrá a biela
 1 fotografia : fareb.

Rozmery dokumentov uvádzame v centimetroch **výška x šírka** zaokrúhlené na najbližší celý centimeter nahor pre všetky grafické dokumenty s výnimkou diafilmov, diapásov a stereografov (t.j. popisná jednotka vysoká 17,2 cm sa uvádza ako 18 cm).

Ale ak popisná jednotka meria menej ako 10 cm, uvádzame výšku v milimetroch.

Ak je popisná jednotka jednolistová tlač a je určená na zloženie pripojíme aj rozmery po zložení

napr. 48 x 30 cm zložené na 24 x 15 cm.

Ak je na jednolistovej tlači vyznačené, že sa má čítať po zložení na strany, popíšeme ju ako

1 zložený list a uvedieme počet zložených strán a výšku listu po zložení

napr. 1 zložený list (8 s.) ; 18 cm

Celý zápis fyzického popisu vyzerá potom napríklad takto:

24 fotografií : čiernobiely ; 13 x 8 cm

1 obraz : čiernobiely ; 20 x 25 cm

1 kalendár : fareb. ; 15 x 25 cm

1 nástenné grafické zobrazenie : fareb. ; 244 x 26 zlož. na 30 x 26 cm

1 skladačka ([12] s.) : fareb ; 15 x 125 zlož. na 15 x 25 cm

MARC 21: Pole 300: \$a1 kalendár \$b fareb.\$c 25 x 15 cm

Poznámky vytvárame podľa pravidiel AACR2 v poradí uvedenom v kap. 8.7.

V MARCu 21 sa jedná o polia 5XX.

1. **Charakter alebo umelecká forma.** Poznámka o charaktere a umeleckej forme grafického dokumentu, pokiaľ to nie je zrejmé z ostatných častí popisu
2. **Jazyk.** Poznámka o jazyku ak tieto údaje nie sú zrejmé z ostatných častí popisu.
3. **Zdroj hlavného názvu.** Vytvoríme poznámku o zdroji hlavného názvu, ak je puzdro, alebo ak je iný než hlavný zdroj popisu.
4. **Variantné názvy.** Vytvoríme poznámky o iných názvoch popisnej jednotky, než je hlavný názov. (napr. Názov na puzdre: ...)
5. **Súbežné názvy a ďalšie názvové informácie**
6. **Údaje o zodpovednosti** (napr. Rozpráva: ...)
7. **Vydanie a história diela** (napr. Pôvodne uvedené v r. ...)
8. **Údaje o vydavateľoch a distribútoroch atď.** (napr. Prvýkrát uvedené v r. ...)
9. **Fyzický popis** (napr. Veľkosť s rámom: 40 x 30 cm)
10. **Sprievodný materiál** (napr. Vydané s 2 katalógmi výstav: ...)
11. **Edícia** (napr. Puzdro obsahuje variantný názov edície)
12. **Používateľské určenie** (napr. Určené: Základný stupeň)
13. **Iné formy** (napr. Vydané tiež so zvukom)
14. **Resumé.** V poznámke sa uvedie stručné a objektívne resumé popisnej jednotky, ak iná časť popisu neposkytuje dostatok informácií
15. **Obsah .** (napr. Obsahuje: ...). Uved'te názvy jednotlivých diel, ktoré obsahuje grafický dokument. Ku každému názvu pripojte údaje o zodpovednosti, ktoré neboli obsiahnuté v oblasti názvu a údajov o zodpovednosti
16. **Čísla.** Poznámka obsahuje dôležité čísla spojené s popisnou jednotkou iné než čísla ISBN alebo ISSN
17. **Popisovaný exemplár, knižničné jednotky, obmedzenia pre verejnosť.** (napr. Výtlačok (č. 2) podpísaný umelcom)
18. **Poznámky „Vydané s:“**

19. **Poznámka vzťahujúca sa k originálu.** (napr. Reprodukcia diela: 1876. 1 umelecký originál : olej na plátne, fareb. ; 79 x 64 cm

Príklad č. 1

007	k f co
008	040220s2003 xo b 0kuslo c
015	\$a SNBG2005/01-00195
020	\$a 8089083439 (brož.)
041 1	\$a slo \$h pol
080	\$a 087.5 \$x (084.1) \$2 snkbusd
100 1	\$a Maciejewska, Dorina \$4 ill
245 10	\$a Karnevalové masky \$h grafika \$b skladačka bez použitia lepidla a nožničiek \$c ilustrácie Dorina Maciejewska ; text Maria Szarf ; preložil Pavol Štefánik
250	\$a[1. vyd.]
260	\$a Bratislava \$b BELIMEX \$c 2003
300	\$a [6] listov \$b fareb. \$c 25 x 29 cm
650 07	\$a skladačky z papiera\$2 SNKPH
655 7	\$a knižné hračky \$2 SNKPH
700 1	\$a Szarf, Maria \$4 aut
700 1	\$a Štefánik, Pavol \$4 trl
919	\$a 80-89083-43-9

Vysvetlivky:

Pole 007	k- neprojekčná grafika f- fotomechanická tlač c- viacfarebná o- primárny nosič: papier
Pole 008	b- užívateľské určenie: mladšie deti slo- jazyk dokumentu

Príklad č. 2

007	k f co
008	040116s2003 xo g 0z slo c
015	\$a SNBG2005/01-00147
020	\$a 8089115195 \$z 8089118195 (hrebeňová väzba)
080	\$a 133.52 \$x (059) \$2 snkbusd
245 00	\$a Lunárny kalendár 2004 \$h grafika \$b pre zdravie, domov a záhradu
250	\$a [1. vyd.]
260	\$a[Bratislava] \$b Eugenika \$c [2003]
300	\$a 1 kalendár ([61] s.) \$b fareb. \$c 16 x 29 cm
500	\$a Týždenný kalendár
648 7	\$a 2004 \$2 snkbusd

650 07	\$a astrológia \$2 SNKPH
655 7	\$a stolové kalendáre \$2 SNKPH
919	\$a 80-891151-9-5

Niekedy sa pri grafických dokumentoch (najmä pohľadniciach) stretávame s inými štandardnými číslami alebo kódmi, ktoré nemôžu byť uvedené v poliach 020 (ISBN), 022 (ISSN) atď. Tieto potom uvádzame v **poli 024**, pričom typ štandardného čísla alebo kódu je identifikovaný indikátorom na prvej pozícii alebo v poli \$2 (Zdroj).

Príklad č. 3

007	kf co
008	040129s2003 xo g Okuslo c
015	\$a SNBG2005/02-00274
040	\$a SNK \$b slo
043	\$a e-xo—
080	\$a 908 (437.6-25) \$x (089.7) \$2 snkbusd
100 1	\$a Tarábek, Ján \$4 pht
245 10	\$a Bratislava \$h grafika \$b Slovenská národná galéria : hrad : Slovenské národné divadlo : Dom u dobrého pastiera : Stará radnica \$c foto Ján Tarábek
260	\$a Nitra \$b Fotar \$c [2003]
300	\$a 1 pohľadnica (5 čiast. pohľadov) \$b fareb. \$c 15 x 11 cm
651 7	\$a Bratislava (Slovensko) \$2 snkbusd
655 7	\$a miestne pohľadnice \$2 SNKPH
655 7	\$a geografické pohľadnice \$2 SNKPH
850	\$a Slovenská národná knižnica v Martine

Príklad č. 4

007	k f co
008	040903s2004 xo g Ok slo c
015	\$a SNBG2005/02-0030
040	\$a SNK \$b slo
043	\$a e-xo—
072 7	\$a 792 \$x Divadlo. Divadelné umenie. Divadelná veda. Divadelné predstavenia \$2 konspekt
080	\$a 79.077.091.4 \$x (084.5) \$2 snkbusd
111 2	\$a Slovenské gagy \$n (16. : \$d 1996 : \$c Kremnica, Slovensko)
245 10	\$a Slovenské gagy `96 \$h grafika \$b 16. festival humoru a satiry : 30. – 31. august 1996, Kremnica
260	\$a[Žiar nad Hronom \$b Artek \$c 1996]
300	\$a 1 plagát \$b fareb. \$c 60 x 42 cm
500	\$a S finančným príspevkom Považských mlynov a cestovinární Piešťany, ZSNP Žiar nad Hronom a Drukos Banská Bystrica

611 27	\$a Slovenské gagy \$n (16. : \$d 1996 : \$c Kremnica, Slovensko) \$2 SNKPH
650 07	\$a humor \$2 SNKPH
650 07	\$a satira \$2 SNKPH
651 7	\$a Kremnica (Slovensko) \$2 SNKPH
655 7	\$a plagáty podujatí \$2 SNKPH
850	\$a Slovenská národná knižnica v Martine